

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра філософії права та юридичної логіки

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
полковник поліції
Станіслав ГУСАРЄВ
22 вересня 2023

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВО-УПРАВЛІНСЬКИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

Статус дисципліни – обов’язкова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – 28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність – 281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітньо-професійна програма – Публічне управління та адміністрування
Форма здобуття вищої освіти – заочна
Мова викладання – українська
Форма підсумкового контролю – залік

Київ – 2023

Розробник програми:

Наталія ПОЛУДЬОННА, професор кафедри філософії права та юридичної логіки, кандидат психологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ від 07 вересня 2023 року, протокол № 2

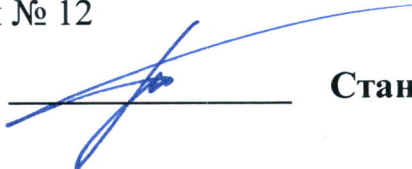
Завідувач кафедри філософії права та юридичної логіки

Віталій КРАВЕЦЬ

Схвалено науково-методичною радою НАВС від 22 вересня 2023 року, протокол № 12

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
протокол засідання кафедри протокол науково-методичної ради
від _____. 202__ . від _____. 202__ .

Завідувач кафедри

Голова НМР

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
протокол засідання кафедри протокол науково-методичної ради
від _____. 202__ . від _____. 202__ .

Завідувач кафедри

Голова НМР

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
протокол засідання кафедри протокол науково-методичної ради
від _____. 202__ . від _____. 202__ .

Завідувач кафедри

Голова НМР

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни є види, форми, особливості та специфіка наукової діяльності у сфері управління.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є опанування знаннями з організації науково-дослідної діяльності, сприяння розвитку наукового світогляду і творчого мислення.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з основами наукознавства та методологією наукових досліджень;
- набуття практичних навичок застосування загальнонаукових методів та дослідницьких методів у сфері управління;
- формування навичок організації процесу наукового дослідження;
- розвиток умінь роботи з джерелами інформації у процесі наукового дослідження;
- формування готовності до науково-дослідної роботи, стимулювання пошукової активності, прагнення до творчого пошуку.

Пререквізити: прикладна логіка, філософія управління, мовленнєва культура управлінця.

Постреквізити: педагогічна майстерність управлінця, комунікативна діяльність в публічному управлінні, кваліфікаційна робота магістра.

Перелік компетентностей відповідно до освітньої програми

За результатами опанування навчальної дисципліни «Сучасні методології науково-управлінських досліджень» здобувачі вищої освіти набувають інтегральну, загальні та фахові компетентності.

Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

ФК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

Програмні результати навчання:

ПРН04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

ПРН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

Знання, уміння, навички

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- основний поняттєво-категоріальний апарат методології науки;
- особливості наукової діяльності, її види, форми, суб'єкти;
- вимоги до наукового дослідження, його наукового та науково-прикладного результату;
- характерні особливості наукової мови, форми наукових документів;
- організацію роботи із джерелами наукової інформації;
- загальну характеристику теоретичних та емпіричних методів наукових досліджень.

вміти:

- організовувати власну розумову діяльність;
- застосовувати сучасні ефективні засоби роботи з науковою та науково-методичною літературою;
- доцільно використовувати категоріально-поняттєвий апарат методології науки;
- раціонально використовувати методи наукового пізнання.

володіти навичками:

- працювати з навчальною, довідниковою літературою;
- здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

4. Плани семінарських та практичних занять

Тема 1. Методологія науково-дослідної роботи (2 год.)

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Поняття про науку як систему знань.
2. Наукове дослідження як особлива сфера діяльності.
3. Загальна методологія наукової творчості.
4. Планування, організація та здійснення науково-управлінських досліджень.

Тема 2. Форми наукових документів: вимоги та внутрішня логіка (2 год.)

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Поняття наукового документу: форми, вимоги та внутрішня логіка. Характерні особливості наукової мови.
2. Функціонально-лексичні засоби зв'язку в науковому тексті.
3. Логічні засоби зв'язку в науковому тексті.
4. Техніко-орфографічне оформлення наукового документу. Уніфікація елементів наукового документу.

Тема 3. Загальна характеристика методів науково-управлінських досліджень (2 год.)

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

1. Поняття «науковий метод», «метод», «метод науки», «методика». Вимоги відбору методів дослідження.
2. Класифікації методів наукових досліджень.
3. Характеристика методів наукових досліджень в сфері управління.

Завдання

1. Практика використання методів дедукції (індукції), абстрагування, управлінського моделювання, аналогії, класифікації, аргументації, системно-функціональний метод, метод ідеалізації, узагальнення та діалектичний, історичний та порівняльний (компаративний) метод.
2. Використання психологічних методів (метод спостереження, тестування, біографічний та метод вивчення продуктів діяльності) у дослідженнях в сфері управління.
3. Методика використання методів: інтерв'ю, анкетування, опитування, контент-аналізу, статистичного методу, експертної оцінки, узагальнення незалежних характеристик.

5. Завдання самостійної роботи

5.1. Практикум

1. Складання узагальнюючих таблиць, структурних блок-схем із тем лекції.

2. Складання словника категоріально-поняттєвого масиву з навчальної дисципліни.

3. Написання анотації на запропоновану статтю (окремий розділ навчального посібника з навчальної дисципліни).

4. Написання есе (рецензії) на запропоноване джерело наукової інформації.

5. Робота з рекомендованою додатковою літературою навчальної дисципліни «Сучасні методології науково-управлінських досліджень».

6. Вивчення Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII.

7. Наведіть приклади відомих вам наукових шкіл в сфері управління та оформіть за схемою: лідери, досліджувані проблеми, послідовники лідера.

8. Розкрийте співвідношення загальнонаукової та конкретнонаукової методології. Чи може конкретнонаукова методологія у сфері управління існувати як самостійна підсистема прийомів та засобів пізнання?

9. Творча спадщина науковців НАВС (характеристика за вибіркоким принципом).

6. Індивідуальні завдання (не передбачені навчальним планом)

7. Методи навчання

Під час освітнього процесу використовуються методи навчання: бінарні, частково-пошукові; *словесні методи* (лекція, розповідь-пояснення), *наочні* (ілюстрація), *практичні* (репродуктивні, проблемно-пошукові, інтерактивні (дискусія); частково-пошукові, проблемні, дальтон-технологія, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», синектики, Сократів діалог, аналогій, стоп-кадр, ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій, синтез думок), метод ситуацій (ситуація-вправа, ситуація-оцінка, ситуація-проблема, ситуація-ілюстрація), імпульс-повідомлення, незакінчені речення, складання коментованої схеми навчального питання.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю – усне та письмове опитування. *Контроль самостійної* здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань, передбачених програмою.

Методи поточного контролю:

- усне опитування (бліц-опитування, фронтальне опитування);
- робота за індивідуальними завданнями;
- тестування;
- поняттєве вправління;
- групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

При поточному контролі оцінюються усні виступи, вирішення практичних завдань і тестів, творчі й проектні роботи.

Методи підсумкового контролю: усна відповідь або тестування.

При підсумковому контролі застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, F, FX).

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Накопичення балів з тем за усі види робіт				Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
max 60%				max 40 %	max 100 %
				Залік	
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Самостійна робота	40	100
5	5	5	45		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	Непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	FX	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

Програми та силабус навчальної дисципліни, мультимедійна система з можливостями візуальної презентації навчальних матеріалів у вигляді слайдів та аудіо-/відео-, тексти лекції, навчально-методичні матеріали на офіційному вебпорталі НАВС «Дистанційні курси».

10. Перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Поняття про науку: ознаки, цілі та функції.

2. Закон України „Про наукову і науково-технічну діяльність” від 26.11.2015 № 848-VIII щодо мети і завдань державної політики з наукової та науково-технічної діяльності.

3. Принципи наукової методології: загальна характеристика.

4. Теоретичні методи наукового дослідження, їх загальна характеристика.

5. Сутність пізнання феномену публічного управління, його двоконтурна структура.

6. Класифікації наукових методів: характеристика загальновідомих підходів.

7. Мета та завдання науки.

8. Характеристика методів інтерв'ю, опитування і анкетування в дослідженнях з публічного управління.

9. Методологія досліджень у сфері публічного управління.

10. Поняття методології порівняльно-управлінського дослідження.

11. Умови ефективності наукового дослідження.

12. Функції і статуси наукового знання.

13. Сутність методу спостереження у дослідженні публічного управління: організація та типові помилки.

14. Пізнавальні елементи науки, їхня характеристика.

15. Сутність понять “метод”, “науковий метод”, “метод науки”, “методика”.

16. Наукова діяльність у галузі публічного управління : види, сутність та комплекс завдань.

17. Етап узагальнення та апробації результатів дослідження у галузі публічного управління. Формулювання наукових висновків: основні вимоги.

18. Суб'єкти наукової діяльності, їхня характеристика. Наукова кваліфікація, науковий ступінь та вчене звання.

19. Дослідний етап наукового дослідження у галузі публічного управління: методичне та методологічне забезпечення.

20. Підготовка та атестація наукових та науково-педагогічних кадрів.

21. Система органів державної влади, які реалізують політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності.

22. Характеристика змістовно-теоретичного (організаційного) етапу наукового дослідження у галузі публічного управління.

23. Характеристика видів і форм наукової інформації. Сутність інформаційного пошуку у галузі публічного управління.

24. Наукова школа: функції та основні ознаки.

25. Форми наукових публікацій, їх загальна характеристика.

26. Загальна характеристика стадій науково-дослідного процесу у галузі публічного управління.

27. Вимоги та внутрішня логіка наукового реферату.

28. Загальна характеристика розвідувального, описового та аналітичного дослідження у галузі публічного управління.

29. Методологія наукового пізнання у галузі публічного управління: значення, мета та функції.
30. Методологія наукового пізнання: сутність та структура.
31. Методологія наукового пізнання: мета та принципи. Пошук методологічних основ наукового дослідження у галузі публічного управління.
32. Принципи і функції фундаментальної (філософської) методології.
33. Науковий документ, вимоги до нього.
34. Публікація, збірник наукових праць, книжка, брошура, розробка, рукопис депонований: функції та загальна характеристика.
35. Характерні особливості наукової мови. Функціонально-лексичні та логічні засоби зв'язку наукового стилю.
36. Поняття «науковий документ» як одиниця інформаційних ресурсів.
37. Логічні методи, закони та правила пізнання: можливості їх використання в дослідженнях проблем у галузі публічного управління.
38. Техніко-орфографічне оформлення та уніфікація елементів наукового документу.
39. Використання психологічних методів для вивчення проблем у галузі публічного управління.
40. Методологія державного управління. Методи наукових досліджень державного управління.
41. Метод моделювання у дослідженнях у галузі публічного управління.
42. Характеристика методів експертної оцінки та вивчення продуктів діяльності у дослідженні проблем у галузі публічного управління.
43. Вимоги та внутрішня логіка наукових тез.
44. Вимоги та внутрішня логіка наукової статті.
45. Відмінні особливості підручника та навчального посібника; монографії та дисертації; словника та енциклопедії.
46. Порівняльна характеристика наукових есе, рецензії та анотації.
47. Розкрийте співвідношення загальнонаукової та конкретнонаукової методології. Чи може конкретнонаукова методологія у галузі публічного управління існувати як самостійна підсистема прийомів та засобів пізнання?
48. Характеристика загальнологічних методів наукових досліджень у галузі публічного управління.
49. Сутність розвідувального, описового та аналітичного дослідження у галузі публічного управління.
50. Функціонально-лексичні та логічні засоби зв'язку наукового тексту.
51. Шляхи апробації результатів дослідження та впровадження у практику у галузі публічного управління.
52. Аргументація, верифікація та фальсифікація результатів наукового дослідження у галузі публічного управління.
53. Анкетування як метод наукових досліджень.

54. Аспектація, композиція, рубрикація: сутність в укладанні наукового документу.

55. Міжнародне співробітництво вчених. Фонди сприяння розвитку науки і техніки, наукові гранти, міжнародні науково-дослідницькі програми, стажування за кордоном.

56. Наукова стаття: види, архітектоніка, вимоги до оформлення.

57. Методи соціології: можливості використання у дослідженнях проблем у галузі публічного управління.

58. Експертні оцінки як метод наукових досліджень у галузі публічного управління.

59. Види візуалізації даних дослідження. Типи шкал.

60. Контент-аналіз як метод наукових досліджень у галузі публічного управління.

11. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. «Про вищу освіту» : Закон України № 1556-VII від 01.07. 2014 р.
2. «Про наукову і науково-технічну діяльність»: Закон України № 848 – VIII від 26.11.2015 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 3.
3. «Про наукову і науково-технічну експертизу»: Закон України від 10.02.1995 (редакція від 05.12.2012) // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 9, ст. 56.
4. «Про авторське право і суміжні права»: Закон України № 3792 – XII від 23.12.1993 р. (редакція від 26.04.2017) // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №13 – ст. 64.
5. Закон України «Про інформацію» від 30.11.2010 р. (редакція 25.06.2016) // Відомості Верховної Ради України. – 1992 – № 48, ст.650.
6. Закон України «Про науково-технічну інформацію» від 25.06.1993 р. №3323-XII (редакція від 19.04.2014) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – №33 – ст. 345.

Основна література:

7. Барило О.Г. Аналіз досліджень проблем державного управління // Державне управління / Інвестиції: практика та досвід № 9/2018. – С. 120-125. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2018/25.pdf
8. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень [текст] : Навчальний посібник / Г.О. Бірта, Ю.Г. Бургу. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
9. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.

10. Вдовенко Н. М., Сокур Л. В., Михальчишина Л. Г. Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності: методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів ОС «Магістр» спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Прикладна економіка». К.: НУБіП України, 2021. 100 с.

11. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с.

12. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 607 с.

13. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / А.В. Ладанюк, Л.О. Власенко, В.Л. Кишенько. – Видавництво Ліра-К, 2018. – 352 с.

14. Методологія наукових досліджень з державного управління : хрестоматія / упоряд. : С. В. Загороднюк, О. Л. Євмешкіна, В. В. Лещенко ; за заг. ред. д-ра політ. наук К. О. Ващенко. – К. : НАДУ, 2014. – 180 с. – (Бібліотека науковця). – Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monografiy/9a8102d3-d0b4-4cdb-8eeb-91dbfa6a6c46.pdf

15. Методологія публічного управління : навч. посіб. / уклад. І.В. Шпекторенко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 120 с.

16. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студ., курсантів, аспірантів та ад'юнктів / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.

17. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / М.В. Корягін, М.Ю. Чік. – видання 2-е – К.: Алерта, 2017. – 622 с.

18. Козак К. Б., Щиголь О. В Дослідження проблем управління персоналом на сучасних підприємствах // Теоретичні та практичні аспекти менеджменту. – С. 52-55. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/echp_2011_4_15.pdf

19. Краснобокий Ю.М. Словник-довідник науковця-початківця. – К.: Науковий світ, 2000. – 83 с.

20. Пержун В.В. Сучасні методологічні підходи до дослідження управлінської культури / Методологія; теорія та історія публічного управління. – 2020. – № 3. – С. 75-81.

21. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник / [А. О. Азарова, Л. М. Ткачук, Л. О. Нікіфорова та ін.]. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 181 с.

22. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / Скидан О. В., Якобчук В. П., Дацій Н. В., Ходаківський Є. І. [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Скидана. – Житомир : ЖНАЕУ, 2017. – 705 с.

23. Мальська М. П. Організація наукових досліджень : навчальний посібник / М. П. Мальська, І. Г. Пандяк. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 136 с.

24. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 7-е видання, перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2010. – 295 с.

25. Шпекторенко І. В., Бородін Є.І. Структура та методологія управлінської діяльності // Теорія та історія державного управління / Державне управління та місцеве самоврядування, 2018, вип. 3(38). – С. 46-52. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_03\(38\)/8.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_03(38)/8.pdf)

26. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень. Підручник. Видавництво «Право», 2023. 488 с.

Додаткова література:

27. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: Підручник для студентів економ, спец, вузів. 3-е видання, перероблене і доповнене. – К. : Вища школа, 2001. – 271 с.

28. Петровський П.М., Синюшко В.Г. Методологія сучасного наукового пізнання в галузі державного управління [Текст] : Навч.-метод. реком. з модуля “Методологія сучасного наукового пізнання в галузі державного управління” для слухачів спеціальності “Державне управління”- Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2013. – 33с.

29. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т.І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.

Інформаційні ресурси

Освітній портал MyReferatik
http://myreferatik.in.ua/load/referat_2_kurs/filosofija/m

Освітній портал MyReferatik
http://myreferatik.in.ua/load/referat_2_kurs/filosofija/m

Законодавча база Верховної Ради України – [http : // www. zakon . rada . gov . ua/](http://www.zakon.rada.gov.ua/)

Міністерство освіти і науки України – [http: // www. mon. gov . ua /](http://www.mon.gov.ua/)

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – [http : // www/ nbuv . gov . ua /](http://www/nbu.gov.ua/)

Освітній портал – [http : // www. osvita . org . ua/](http://www.osvita.org.ua/)

Веб-сайт Академічна книгарня@онлайн – <http://www.akbooks.com.ua/>

Український лінгвістичний портал «Словники України» – Lcorp.ulif.org.ua

Веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова (Київ) – <http://www.ukrbook.net/>

Веб-сайт Бібліотеки в мережі Internet <http://library.zntu.edu.ua/res-librel.html>

Колекція посилань на кращі електронні бібліотеки <http://lyapota.boom.ru/lib.htm>

Інформаційно-довідковий портал „Library.ru”
<http://book.uraic.ru/ssylki/biblioteki>
 Веб-сайт Бібліотеки Конгресу США <http://www.loc.gov/>
 Веб-сайт Національної бібліотеки Франції www.bnf.fr/ – Bibliothèque Nationale или BNF
 Веб-сайт Британської бібліотеки – www.bl.uk/
 Методологія науки – Fajr [Електронний ресурс]. – Режим доступу : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.
 Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
 Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>.
 Сообщество профессионалов hr-portal [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.hr-portal.ru>.
 Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.
 Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. Посібник для студентів [Електронний ресурс] / За ред. А.Є.Конверського. – Режим доступу: http://www.ebooktime.net/book_254.html.
 Марцин В.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник [Електронний ресурс] / Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-book-162.html>.

Підпис автора РПНД:

Наталія ПОЛУДЬОННА